

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ธมฺมกถณ --- กล่าวธรรม”

ธมฺมกถณ อ่านตามภาษาบาลีว่า **ด้า - มะ - กะ - ณะ - นะ** มาจากคำว่า **ธมฺม** (สิ่งที่มีจริง, คำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) กับคำว่า **กถณ** (กล่าว, แสดง, เปิดเผย) รวมกันเป็น **ธมฺมกถณ** แปลว่า **กล่าวธรรม, กล่าวสิ่งที่มีจริง, ประกาศคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นจะได้มีความเข้าใจอย่างถูกต้อง

ในพระสูตรต้นตปิฎก อังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ปฏิจจันนสูตร มีข้อความที่แสดงไว้ว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ยิ่งกล่าว ยิ่งเปิดเผย ก็ยิ่งเป็นประโยชน์ แต่ถ้าปกปิดไว้ ไม่กล่าว ไม่เปิดเผย ก็จะไม่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเลย ดังนี้

“พระธรรมวินัยที่พระตถาคตประกาศแล้ว เปิดเผย จิงจะดี แต่ถ้าปกปิดไว้ ไม่ดี”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นคำจริงทุกคำที่เปิดเผยให้เข้าใจสิ่งที่มีจริงตรงตามความเป็นจริงว่า เป็นธรรม คือ เป็นสิ่งที่มีจริง ๆ ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน แม้แต่การกล่าวธรรม ก็ไม่พ้นจากสภาพธรรมฝ่ายดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ มีปัญญา มีความหวังดี มุ่งประโยชน์เกื้อกูลแก่ผู้อื่น จึงกล่าวธรรม เปิดเผยสิ่งที่มีจริง เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นจะได้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดในสังสารวัฏฏ์ ไม่มีสิ่งใดจะเปรียบได้เลย เพราะสิ่งอื่น ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง ลาภ ยศ สรรเสริญ บุคคลผู้เป็นที่รัก ตลอดจนถึงแม้ร่างกายที่ยึดถือว่าเป็นของเรา ก็ไม่สามารถติดตามไปในภพหน้าได้ แต่ความเข้าใจถูกเห็นถูกที่เกิดขึ้นเพราะได้ฟังความจริงจากบุคคลผู้ทีกล่าวธรรม นั้น จะสะสมอยู่ในจิตเป็นที่พึงต่อไป ไม่สูญหายไปไหน

การกล่าวธรรมหรือการให้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับธรรมนั้น เป็นการสละความเห็นแก่ตัวขั้นสูงทีเดียว เพราะเหตุว่ากุศลทั้งหลายจะเจริญขึ้นได้ก็เพราะมาจากการกล่าวธรรมของผู้ที่มีความหวังดีเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง เพราะเกื้อกูลให้เกิดปัญญา แล้วปัญญานี้เองก็จะนำไปในกิจทั้งปวงที่เป็นกุศลโดยตลอดไม่นำพาชีวิตไปสู่สิ่งที่ไม่ดีเลยแม้แต่น้อย แม้ว่าจะมีวัตถุทานสักเท่าใด ก็ไม่พอที่จะเกื้อกูลคนที่ยากไร้ที่ควรแก่การที่จะรับวัตถุทาน ทั้งในปัจจุบันทั้งในอนาคตได้ การสงเคราะห์ช่วยเหลือบุคคลอื่นด้วย

วัตถุกานท์ก็เป็นเพียงการช่วยเหลือสงเคราะห์ให้เขาอยู่ต่อไปในสังสารวัฏฏ์ ซึ่งไม่พ้นจากความลำบากยากไร้ได้โดยเด็ดขาด แต่การกล่าวธรรม มุ่งประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นการแสดงความเห็นแก่ตัวสละความยึดมั่นในตัวตน เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ขั้นสูงสุดเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างแท้จริง จะทำให้ผู้ที่มีโอกาสได้ยินได้ฟัง ได้สะสมปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกเป็นที่พึงสำหรับผู้นั้นต่อไป

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงจะรุ่งเรืองสืบต่อไป ก็ต่อเมื่อมีผู้ศึกษามีความเข้าใจถูกเห็นถูกตามความเป็นจริงแล้วกล่าวหรือเปิดเผย เพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงสิ่งที่มีจริงตรงตามพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ใช่คำของตนเองและไม่ใช้การคิดเอาเอง แต่เป็นคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ตนเองได้ศึกษาและมีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้ว จึงกล่าวเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น จะได้มีความเข้าใจสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ตรงตามความเป็นจริงว่า เป็นธรรมแต่ละหนึ่ง ไม่ใช่สัตว์ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่ตัวตน ซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดลึกซึ้งอย่างยิ่ง

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงที่ดำรงสืบทอดมาจนถึงยุคนี้สมัยนี้ เป็นการให้ชีวิตที่ประเสริฐอย่างยิ่ง เพราะทำให้ชีวิตเริ่มเปลี่ยนจากที่มากไปด้วยความไม่รู้ เป็นผู้มี ความเข้าใจสิ่งที่มีตามความเป็นจริงตามกำลังของปัญญาที่มีโอกาสได้ฟังธรรมแล้วก็ได้ไตร่ตรองธรรม ก็จะได้เห็นได้จริง ๆ ว่า ใครไม่เปลี่ยนบ้างหลังจากที่ได้ฟังธรรม มากน้อยแค่ไหนแล้วแต่กำลังของปัญญา การฟังแต่ละครั้ง ก็เพื่อสะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกแล้วคนนั้นก็รู้ได้ว่า เพราะมีความเข้าใจถูกเห็นถูก จึงจะคลายความไม่รู้ ความติดข้อง ความเห็นผิดและกิเลสประการอื่นๆ ทั้งหมดทั้งปวงก็มาจากเมื่อมีการกล่าวธรรม เปิดเผย คำจริงตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ยิ่งกล่าว ยิ่งประกาศ ยิ่งเปิดเผย ก็ยิ่งรุ่งเรือง เพราะเหตุว่าคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถูกปกปิดด้วยคำของบุคคลอื่นนานแสนนาน จึงถึงเวลาแล้วที่เมื่อมีใครก็ตามที่เข้าใจถูกต้องแล้ว ก็ช่วยกันกล่าวความจริง แสดงความจริง เพราะเหตุว่ากว่าใครจะมีโอกาสได้ฟัง คำที่ถูกต้องซึ่งเป็นคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วนั้น เป็นโอกาสที่หายาก เพราะฉะนั้น ก็ต้องช่วยกันกล่าว ช่วยกันเปิดเผยคำจริงของพระองค์ เพื่อพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงจะได้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป เพราะถ้าไม่กล่าว ไม่เปิดเผย เขาจะได้ยินได้ฟังและเกิดความเข้าใจถูกเห็นถูกได้อย่างไร

ความเข้าใจพระธรรม ไม่ได้ทำให้เกิดความทุกข์ ไม่ได้ทำให้เกิดความลำบากใจใดๆ ทั้งสิ้น
แม้การคิดที่จะกล่าวคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็เป็นความเบิกบานที่จะได้ทำประโยชน์

แก่ผู้อื่น เป็นการเกื้อกูลกันที่ประเสริฐที่สุดในสังสารวัฏฏ์ ที่สามารถจะทำให้ปัญญาเกิดขึ้นและเจริญขึ้นจนกระทั่งสามารถที่จะรู้ความจริงได้ แม้แต่เพียงคิดที่จะช่วยก็เป็นความเบิกบานแล้ว และยังมีโอกาสที่จะได้กล่าวคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือมีส่วนที่จะช่วยให้คำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจริญรุ่งเรืองต่อไป จะเบิกบานสักแค่ไหนที่เมื่อตนเองได้เข้าใจแล้วก็เห็นประโยชน์ที่จะให้บุคคลอื่นได้รับประโยชน์จากพระธรรมด้วย

ยิ่งได้ฟังได้ศึกษาพระธรรมก็ยิ่งเห็นพระมหากรุณาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงแสดงพระธรรมตลอด ๔๕ พรรษา นับค่าประมาณไม่ได้ เพื่อประโยชน์เกื้อกูลแก่สัตว์โลก จนกระทั่งมีผู้ที่ดำรงคำสอนสืบทอดต่อมาจนถึงยุคนี้สมัยนี้ เราจึงมีโอกาสดังกล่าวได้ฟังได้ศึกษา เมื่อได้เห็นคุณค่าแล้ว ก็ควรอย่างยิ่งที่จะให้พระธรรมของพระองค์ดำรงอยู่ต่อไป

การฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมไม่มีวันจบ ยิ่งฟังยิ่งศึกษาก็ยิ่งเกิดความเข้าใจถูกเห็นถูก เห็นความลึกซึ้งอย่างยิ่งของพระธรรม จึงเป็นเรื่องที่แต่ละคนจะได้พิจารณาจริงๆ ว่า จะต้องมีความมั่นคงที่จะฟังพระธรรมศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาต่อไป ด้วยความเคารพอย่างยิ่ง ไม่ประมาท ไม่เผลอในทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อมีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วก็จะสามารถเกื้อกูลให้ผู้อื่นได้เข้าใจถูกด้วย ตามกำลังปัญญาของตนเอง ซึ่งจะเป็นการดำรงรักษาให้พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงเจริญมั่นคงต่อไปด้วยความเข้าใจถูกเห็นถูกของแต่ละคน

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗]